



2018 оны 03 дугаар сарын 12
№10/1015/

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

**Монгол Улсын
хууль**

**Стандартчилал,
техникийн зохицуулалт,
тохирлын үнэлгээний
итгэмжлэлийн тухай
/Шинэчилсэн найруулга/**

**Монгол Улсын
хууль**

**Төмөр замын тээврийн
тухай хуульд өөрчлөлт
оруулах тухай**

**Монгол Улсын
Үндсэн хуулийн
цэцийн дүгнэлт**

**Монгол Улсын батлан
хамгаалах тухай хуулийн
12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь
заалт Үндсэн хуулийн холбогдох
заалтыг зөрчсөн эсэх маргааныг
хянан шийдвэрлэсэн тухай**

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

104.	Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай /Шинэчилсэн найруулга/	315
105.	Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай	332
106.	Эрүүл мэндийн тухай хуулийн зарим заалт хүчингүй болсонд тооцох тухай	332
107.	Боловсролын тухай хуулийн зарим хэсэг хүчингүй болсонд тооцох тухай	333
108.	Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай	333
109.	Газрын тосны бүтээгдэхүүний тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	334
110.	Төмөр замын тээврийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	334
111.	Хот, суурины ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	335
112.	Автотээврийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	335
113.	Биеийн тамир, спортын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	336
114.	Ахмад настны тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	336
115.	Монгол хэлний тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	336
116.	Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	337
117.	Захиргааны ерөнхий хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	337
118.	Зөрчлийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	338



119.	Архидан согтуурахтай тэмцэх тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай		338
120.	Зар сурталчилгааны тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай		339
121.	Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай		339
122.	Органик хүнсний тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай		340
123.	Тариалангийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай		340
124.	Хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай		341
125.	Улсын тэмдэгтийн хураамжийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай		341
126.	Төрийн албаны тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай		341
127.	Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай		342
128.	Нийгмийн халамжийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай		342
МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ			
129.	Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай	Дугаар 87	343
МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЦЭЦИЙН ДҮГНЭЛТ			
130.	Монгол Улсын баглан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалт Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн эсэх маргааныг хянан шийдвэрлэсэн тухай	Дугаар 01	344



МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

СТАНДАРТЧИЛАЛ, ТЕХНИКИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ, ТОХИРЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ИТГЭМЖЛЭЛИЙН ТУХАЙ /Шинэчилсэн найруулга/

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн эрх зүйн үндсийг тогтоож, бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, менежментийн тогтолцооны чанар, аюулгүй байдлыг хангах, хэрэглэгч, үйлдвэрлэгчийн эрх ашгийг хамгаалахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн хууль тогтоомж

2.1.Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн зорилго, зарчим

3.1.Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн үйл ажиллагаанд дараахь зарчмыг баримтална:

3.1.1.хүний амь нас, эрүүл мэнд, нийгмийн болон орчны аюулгүй байдлыг хангасан байх;

3.1.2.бие даасан, хараат бус байх;

¹Монгол Улсын Үндсэн хууль Төрийн мэдээлэл эмхэтгэлийн 1992 оны 01 дугаарт нийтлэгдсэн.



- 3.1.3. сонирхогч талуудын оролцоог тэгш хангасан байх;
- 3.1.4. үнэн зөв мэдээлэлд үндэслэсэн байх;

3.1.5. үйлдвэрлэл, худалдаанд үндэслэлгүйгээр саад учруулахгүй байх.

4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

4.1. Энэ хуульд хэрэглэсэн дараахь нэр томъёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1. “стандартчилал” гэж бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний харилцан орлуулалт, мэдээлэл, техник, хэмжилт, сорилтын нэгдмэл, нийцтэй, аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор нийтээр, дахин давтан хэрэглэх журам тогтоох үйл ажиллагааг;

4.1.2. “стандарт” гэж тодорхой хүрээнд хэм хэмжээ бий болгоход чиглэсэн ерөнхий зарчим, үзүүлэлтийг сонирхогч талууд зөвшилцөн боловсруулж баталсан, сонгон хэрэглэх баримт бичгийг;

4.1.3. “техникийн зохицуулалт” гэж бүтээгдэхүүний тодорхойлолт, боловсруулалт, үйлдвэрлэлийн арга, стандарт, техникийн үзүүлэлт болон шаардлагыг эш татаж, эсхүл тэдгээрийн агуулгыг тусгаж эрх бүхий байгууллагаас баталсан заавал дагаж мөрдөх баримт бичгийг;

4.1.4. “бүтээгдэхүүн” гэж үйлдвэрлэл, үйлчилгээний үйл явцад бий болсон үр дүнг;

4.1.5. “тохирлын үнэлгээний итгэмжлэл” гэж эрх бүхий байгууллагаас тохирлын үнэлгээний байгууллага нь тодорхой үйл ажиллагааг гүйцэтгэх мэргэжлийн чадвартайг тогтоож, хүлээн зөвшөөрөх ажиллагааг;

4.1.6. “тохирлын үнэлгээ” гэж бүтээгдэхүүн, ажилтны үр чадвар, менежментийн тогтолцоо нь стандарт, техникийн зохицуулалтын шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг тогтоох үйл ажиллагааг;

4.1.7. “тохирлын үнэлгээний байгууллага” гэж энэ хуулийн 4.1.6-д заасан үйл ажиллагааг эрхлэх эрх бүхий байгууллагыг;

4.1.8. “нийлүүлэгчийн мэдэгдэл” гэж бүтээгдэхүүн нь тогтоосон шаардлагад нийцэж байгаа талаар үйлдвэрлэгч, эсхүл нийлүүлэгчээс бичгээр гаргасан нотолгоог;

4.1.9. “аюулгүйн тэмдэг” гэж бүтээгдэхүүн нь техникийн зохицуулалтаар тогтоосон шаардлагыг бүрэн хангаж байгааг тодорхойлсон тэмдэглэгээг;

4.1.10. “тохирлын баталгаа” гэж бүтээгдэхүүн нь стандарт, техникийн зохицуулалтын шаардлагад нийцэж байгааг тодорхойлсон баримт бичгийг;

4.1.11. “тохирлын гэрчилгээ” гэж бүтээгдэхүүн нь тогтоосон шаардлагад нийцсэнийг тодорхойлсон баримт бичгийг.

4.2. Энэ хуулийн 4.1-д зааснаас бусад нэр томьёог Дэлхийн худалдааны байгууллагын Худалдаан дахь техникийн саад тотгорын тухай хэлэлцээр, олон улсын стандартын байгууллагын ISO/IEC 17000, түүний 2 дугаар аргачлалд заасны дагуу тус тус ойлгоно.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ТЕХНИКИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ

5 дугаар зүйл. Техникийн зохицуулалтын зорилго

5.1. Техникийн зохицуулалтын зорилго нь хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчин, бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэлийн аюулгүй байдлыг хангах, нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалахад оршино.

5.2. Техникийн зохицуулалтыг нийтээр заавал дагаж мөрдөнө.

5.3. Техникийн зохицуулалтын хэрэгжилтийг улсын хэмжээнд Засгийн газар, хэрэгжилтийн хяналтыг Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн² 9 дүгээр зүйлд заасан байгууллага тус тус хариуцна.

6 дугаар зүйл. Техникийн зохицуулалтыг боловсруулах, батлах, мэдээлэх

6.1. Техникийн зохицуулалтыг тухайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын санал, энэ хуулийн 6.4-т заасан дүгнэлтийг үндэслэн Засгийн газар батална.

6.2. Техникийн зохицуулалт боловсруулах зааврыг стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага батална.

²Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль Төрийн мэдээлэл эмхэтгэлийн 2003 оны 02 дугаарт нийтлэгдсэн.



6.3. Шаардлагатай тохиолдолд техникийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх журмыг тухайн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

6.4. Техникийн зохицуулалтын төсөл нь энэ хуулийн 5.1-д заасан зорилго, 6.2-т заасан шаардлагыг хангасан эсэх талаар стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага дүгнэлт гаргана.

6.5. Монгол Улсаас гадаад худалдаанд хэрэглэх техникийн зохицуулалтын төслийг батлагдахаас гурваас доошгүй сарын өмнө стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага Дэлхийн худалдааны байгууллагын гишүүн орнуудад мэдээлнэ.

6.6. Дэлхийн худалдааны байгууллагын гишүүн орнуудаас санал болгож байгаа гадаад худалдаанд хэрэглэх техникийн зохицуулалтыг хүлээн зөвшөөрөх эсэх асуудлыг гадаад худалдааны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний саналыг үндэслэн Засгийн газар шийдвэрлэнэ.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ СТАНДАРТЧИЛАЛ

7 дугаар зүйл. Стандартчиллын зорилго

7.1. Стандартчиллын зорилго нь бүтээгдэхүүний хэрэглээний нийцтэй байдал, харилцан орлуулалт болон сорилт, хэмжилтийн нэгдмэл байдлыг хангах замаар нөөцийг зүй зохистой ашиглах, бүтээгдэхүүний өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх, худалдааг нэмэгдүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэхэд оршино.

8 дугаар зүйл. Стандартчиллын баримт бичиг

8.1. Стандартчиллын баримт бичигт дараахь баримт бичиг хамаарна:

8.1.1. Монгол Улсын /цаашид “үндэсний” гэх/ стандарт;

8.1.2. байгууллагын стандарт;

8.1.3. олон улсын болон бүс нутгийн стандарт, удирдамж, зөвлөмж, түүнд нийцүүлэн гаргасан гадаад улсын стандарт.

8.2. Стандартчиллын баримт бичигт зохиогчийн эрх хамаарахгүй.

9 дүгээр зүйл. Үндэсний стандарт

9.1. Үндэсний стандартыг стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага батална.

9.2. Үндэсний стандартын үзүүлэлт, шаардлага нь олон улс, бүс нутгийн стандартын шаардлагад нийцсэн байна.

9.3. Үндэсний стандартын төслийг сонирхогч талууд зөвшилцлийн үндсэн дээр санаачлан боловсруулна.

9.4. Үндэсний стандарт нь товчилсон тэмдэглэгээ, улсын бүртгэлийн дугаартай байх бөгөөд түүнийг баталсан шийдвэрт өөрөөр заагаагүй бол улсын бүртгэлд бүртгэсэн өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

10 дугаар зүйл. Байгууллагын стандарт

10.1. Аж ахуйн нэгж, байгууллага стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагаас баталсан стандарт, аргачлалын дагуу энэ хуульд нийцүүлэн боловсруулсан байгууллагын стандартыг хэрэглэж болно.

10.2. Байгууллагын стандарт нь үндэсний стандарт, техникийн зохицуулалтын үзүүлэлт, шаардлагад нийцсэн байна.

10.3. Энэ хуулийн 10.2-т заасан шаардлагыг хангаагүй стандартаар үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэхийг хориглоно.

11 дүгээр зүйл. Стандартчиллын техникийн хороо

11.1. Үндэсний болон олон улс, бүс нутгийн стандартын төслийг хэлэлцэх, дүгнэлт гаргах зорилго бүхий орон тооны бус стандартчиллын техникийн хороо /цаашид “Техникийн хороо” гэх/ салбар тус бүрд байна.

11.2. Техникийн хороо нь төр, иргэн, аж ахуйн нэгж, шинжлэх ухааны болон мэргэжлийн бусад байгууллагын төлөөллөөс бүрдэнэ.

11.3. Техникийн хороо дараахь эрх, үүрэгтэй:

11.3.1. стандартын төсөл боловсруулах, холбогдох байгууллагын санал авах, сонирхогч талуудтай зөвшилцөх;



11.3.2.хүчин төгөлдөр стандартад дүн шинжилгээ, үнэлгээ хийх, шаардлагатай арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх;

11.3.3.стандартын боловсруулалтын түвшин, агуулга зохих шаардлагад нийцсэн эсэхийг хянах;

11.3.4.үндэсний болон олон улс, бүс нутгийн стандартын төсөлд санал өгөх, дүгнэлт гаргах.

11.4.Техникийн хороо, түүний гишүүд нь иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын ашиг сонирхлыг төлөөлөхгүй бөгөөд сонирхлын зөрчилгүй байна.

11.5.Техникийн хороо нь шаардлагатай гэж үзвэл тодорхой чиглэлээр техникийн дэд хороо байгуулан ажиллуулж болно.

12 дугаар зүйл.Стандартыг хэрэглэх, мөрдөх

12.1.Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага стандартчиллын баримт бичгийг сонгон хэрэглэнэ.

12.2.Хууль тогтоомж, техникийн зохицуулалт, олон улсын гэрээнд эш татсан стандарт нь тухайн баримт бичгийн нэгэн адил хүчинтэй байна.

12.3.Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага нь олон улс, бүс нутаг, гадаад улсын дэвшилтэт стандартыг стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад бүртгүүлсний үндсэн дээр хэрэглэж болно.

12.4.Иргэн, аж ахуйн нэгжийн байгуулсан гэрээнд стандартыг бүхлээр нь, эсхүл хэсэгчлэн эш татаж хэрэглэхээр тохирсон бол гэрээнд оролцогч талууд гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

12.5.Энэ хуулийн 8.1.1, 8.1.3-т заасан баримт бичгийг хувиалан олшруулахыг хориглоно.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ ТОХИРЛЫН ҮНЭЛГЭЭ

13 дугаар зүйл.Тохирлын үнэлгээний зорилго, хамрах хүрээ

13.1.Тохирлын үнэлгээний зорилго нь бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах, өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх, хэрэглэгчийн эрх, ашгийг хамгаалахад оршино.

13.2.Тохирлын үнэлгээнд хүн, малын эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчин, улс орны аюулгүй байдал, нийтийн ашиг сонирхолд хохирол учруулж болзошгүй бүтээгдэхүүнийг заавал хамруулна.

13.3.Энэ хуулийн 13.2-т зааснаас бусад бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэгч, нийлүүлэгч, хэрэглэгчийн хүсэлтээр тохирлын үнэлгээнд хамруулж болно.

13.4.Энэ хуулийн 13.2-т заасан бүтээгдэхүүний жагсаалт, тэдгээрийг тохирлын баталгаатайгаар Монгол Улсын зах зээлд нийлүүлэх, хилээр нэвтрүүлэх журмыг Засгийн газар батална.

14 дүгээр зүйл.Тохирлын баталгаа

14.1.Тохирлын баталгаа нь тохирлын гэрчилгээ болон нийлүүлэгчийн мэдэгдэл хэлбэртэй байна.

14.2.Монгол Улсаас олон улс, бүс нутгийн байгууллага, худалдааны түнш орнуудтай байгуулсан гэрээ, хэлэлцээрээр тохирсон тохирлын болон түүнтэй адилтгах тэмдэг, гэрчилгээг стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага хүлээн зөвшөөрнө.

14.3.Тохирлын гэрчилгээг итгэмжлэгдсэн баталгаажуулалтын байгууллага олгоно.

14.4.Тохирлын гэрчилгээ нь Монгол Улсад болон Монгол Улсаас олон улс, бүс нутгийн байгууллага, худалдааны түнш орнуудтай байгуулсан гэрээ, хэлэлцээрээр тохирсон улс орнуудад хүчин төгөлдөр байна.

14.5.Нийлүүлэгчийн мэдэгдэл гаргах журмыг стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага батална.

14.6.Нийлүүлэгчийн мэдэгдэл нь энэ хуулийн 14.4-т заасан тохирлын гэрчилгээний нэгэн адил хүчин төгөлдөр байна.

14.7.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол энэ хуулийн 14.2-т заасны дагуу хүлээн зөвшөөрөгдсөн, хүчин төгөлдөр аюулгүйн тэмдэгтэй бүтээгдэхүүнийг зах зээлд нийлүүлэх, экспортод гаргах, импортоор оруулахад хяналт, тохирлын үнэлгээнд давтан хамруулахгүй.

14.8.Энэ хуулийн 4.1.9-д заасан аюулгүйн тэмдгийг энэ хуулийн 23.1.2-т заасны дагуу томилогдсон байгууллага олгоно.



14.9. Аюулгүйн тэмдгийн хэлбэр, хэмжээ, хэрэглэх журмыг стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага батална.

15 дугаар зүйл. Тохирлын үнэлгээний байгууллага

15.1. Тохирлын үнэлгээний байгууллагад лаборатори, техникийн хяналт болон баталгаажуулалтын байгууллага хамаарна.

15.2. Тохирлын үнэлгээний байгууллага нь Монгол Улсын хуулийн этгээд байх бөгөөд холбогдох хууль тогтоомж, техникийн зохицуулалт, стандарт, дүрэм, журмын дагуу үйл ажиллагаа явуулна.

15.3. Тохирлын үнэлгээний байгууллага нь итгэмжлэлд хамрагдаж болно.

15.4. Энэ хуулийн 13.2-т заасан бүтээгдэхүүнд зөвхөн итгэмжлэгдсэн тохирлын үнэлгээний байгууллага тохирлын үнэлгээ хийнэ.

15.5. Гадаад орны итгэмжлэлийн байгууллагаас итгэмжлэл авсан тохирлын үнэлгээний байгууллага Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт тохирлын үнэлгээний үйл ажиллагаа эрхлэх бол итгэмжлэлийн байгууллагад бүртгүүлнэ.

15.6. Тохирлын үнэлгээний байгууллага дараахь эрх, үүрэгтэй:

15.6.1. тохирлын үнэлгээний үр дүнг үндэслэн тайлан гаргах, тохирлын гэрчилгээ олгох, хүчингүй болгох;

15.6.2. тохирлын үнэлгээг итгэмжлэлээр тогтоосон хүрээнд явуулах, зохион байгуулалт, харьяалал, чиглэл, техник хангамж өөрчлөгдсөн тохиолдолд итгэмжлэлийн байгууллагад мэдэгдэх;

15.6.3. итгэмжлэлийн шалгуурыг байнга, тогтвортой хангах, зохих дүрэм, журмыг мөрдөх;

15.6.4. тохирлын үнэлгээний ажилд холбогдох мэргэжлийн хүмүүсийг татан оролцуулах;

15.6.5. тохирлын үнэлгээний дүн, илэрсэн зөрчлийн талаар холбогдох байгууллагад мэдээлэх;

15.6.6. итгэмжлэлийн нэр хүндийг зүй бусаар ашиглахгүй байх.

15.7.Энэ хуулийн 15.4, 15.5-д заасныг зөрчиж, тохирлын үнэлгээний үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ ТОХИРЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ИТГЭМЖЛЭЛ

16 дугаар зүйл.Тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн зорилго

16.1.Тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн зорилго нь худалдаан дахь техникийн саад тотгорыг арилгах, худалдааг хөнгөвчлөх, бүтээгдэхүүнд хэрэглэгчийн итгэх итгэлийг нэмэгдүүлэх, тохирлын үнэлгээний дүнг олон улс, бүс нутаг, гадаад улс болон үндэсний хэмжээнд харилцан хүлээн зөвшөөрөх нөхцөлийг бүрдүүлэхэд оршино.

17 дугаар зүйл.Тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тогтолцоо, удирдлага, зохион байгуулалт

17.1.Тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тогтолцоо нь итгэмжлэлийн Удирдах зөвлөл (цаашид “Удирдах зөвлөл” гэх), итгэмжлэлийн байгууллага, техникийн хороо, маргаан шийдвэрлэх комисс, итгэмжлэгдсэн тохирлын үнэлгээний байгууллага, итгэмжлэлийн шинжээчээс бүрдэнэ.

18 дугаар зүйл.Удирдах зөвлөл

18.1.Тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тогтолцооны стратеги, бодлогыг тодорхойлох, хэрэгжилтэд нь хяналт тавих үүрэг бүхий 15 гишүүнтэй, орон тооны бус Удирдах зөвлөл тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний дэргэд ажиллана.

18.2.Удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн томилно.

18.3.Удирдах зөвлөлийн гишүүнд доор дурдсан байгууллагаас нэр дэвшүүлнэ:

18.3.1.хүнс, хөдөө аж ахуй, уул уурхай болон эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас тус бүр нэг;

18.3.2.стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагаас нэг, итгэмжлэлийн



байгууллагаас нэг, байгаль орчны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагаас нэг;

18.3.3. сорилт, баталгаажуулалт, техникийн хяналтын итгэмжлэгдсэн тохирлын үнэлгээний байгууллагаас тус бүр нэг;

18.3.4. хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах байгууллагаас нэг, хүнс, барилгын чиглэлээр мэргэшсэн төрийн бус байгууллагаас тус бүр нэг;

18.3.5. байгалийн болон техникийн шинжлэх ухааны дээд боловсролын байгууллагаас тус бүр нэг, шинжлэх ухааны академиас нэг.

18.4. Зөвлөлийн гишүүн нь тохирлын үнэлгээний чиглэлээр гурваас доошгүй жил ажилласан Монгол Улсын иргэн байх бөгөөд гишүүний бүрэн эрхийн хугацаа нь гурван жил байна.

18.5. Удирдах зөвлөлийн ажиллах журмыг тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

19 дүгээр зүйл. Итгэмжлэлийн байгууллага

19.1. Итгэмжлэлийн байгууллага нь тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний дэргэд ажиллана.

19.2. Итгэмжлэлийг энэ хуулийн 19.1-д заасан байгууллага эрхлэн гүйцэтгэх бөгөөд итгэмжлэлийн байгууллагын дүрмийг Засгийн газар батална.

19.3. Итгэмжлэлийн байгууллага итгэмжлэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх бөгөөд дараахь бүрэн эрхтэй:

19.3.1. тохирлын үнэлгээний байгууллагын чадавхыг тогтоох, итгэмжлэл олгох, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох;

19.3.2. итгэмжлэлийн шинжээчид тавих шаардлагыг тогтоох, шинжээч сонгон шалгаруулах, шинжээчийн эрх олгох, цуцлах;

19.3.3. итгэмжлэлийн лавлагаа, мэдээллийн улсын нэгдсэн санг бүрдүүлэх, хөтлөх;

19.3.4. холбогдох дүрэм, журам, заавар батлах, хэрэгжилтэд хяналт тавих;

19.3.5.мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлэх, сургалт явуулах;

19.3.6.олон улс, бүс нутгийн байгууллага, гадаад улстай итгэмжлэлийн үр дүнг харилцан хүлээн зөвшөөрөх, хэлэлцээрт нэгдэх, олон улсын байгууллагад гишүүнээр элсэх санал гаргах;

19.3.7.олон улс, бүс нутаг, гадаад улсын итгэмжлэлийн байгууллагатай хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх.

19.4.Итгэмжлэлийн байгууллагын даргыг Төрийн албаны тухай хуульд³ заасны дагуу сонгон шалгаруулж, итгэмжлэлийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн томилж, чөлөөлнө.

19.5.Итгэмжлэлийн байгууллагыг гадаад, дотоодод байгууллагын дарга төлөөлнө.

20 дугаар зүйл.Маргаан шийдвэрлэх комисс

20.1.Тохирлын үнэлгээний байгууллагаас итгэмжлэлийн талаар гаргасан маргааныг Маргаан шийдвэрлэх комисс (цаашид “Комисс” гэх) шийдвэрлэнэ.

20.2.Удирдах зөвлөл нь итгэмжлэлийн шийдвэртэй холбоотой маргаан үүссэн тохиолдол бүрд мэргэшсэн шинжээчдээс бүрдсэн Комиссыг байгуулж, ажиллуулна.

20.3.Комиссын ажиллах журмыг Удирдах зөвлөл батална.

21 дүгээр зүйл.Техникийн хороо

21.1.Техникийн хороо нь итгэмжлэлийн шалгуур тогтоох, тохирлын үнэлгээний байгууллагын итгэмжлэлийн шаардлага, шалгуурыг хангасан эсэх талаар дүгнэлт гаргах, техникийн зөвлөгөө өгөх чиг үүрэгтэй байна.

21.2.Техникийн хороо нь орон тооны бус байх бөгөөд сонирхогч талуудын оролцоог тэгш хангасан байна.

22 дугаар зүйл.Итгэмжлэлийн шинжээч

22.1.Итгэмжлэлийн шинжээч (цаашид “Шинжээч” гэх) нь тохирлын үнэлгээний байгууллагын чадавх хууль болон стандарт, техникийн зохицуулалтын шалгуур үзүүлэлтэд нийцэж байгаа эсэхийг үнэлж, дүгнэлт гаргана.

³Төрийн албаны тухай хууль Төрийн мэдээлэл эмхэтгэлийн 2002 оны 28 дугаарт нийтлэгдсэн.



22.2.Шинжээч дараахь шаардлагыг хангасан байна:

22.2.1.энэ хуулийн 19.1-д заасан эрх бүхий байгууллагаас шинжээчийн эрх авсан, томилогдсон байх;

22.2.2.итгэмжлүүлэхээр хүсэлт гаргагч байгууллагатай сонирхлын зөрчилгүй байх.

22.3.Итгэмжлэлийн шинжээч нь үнэлгээний дүнг Итгэмжлэлийн байгууллагад тайлагнана.

**ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ
СТАНДАРТЧИЛАЛ, ТЕХНИКИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ,
ТОХИРЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЛААРХИ ТӨРИЙН
БАЙГУУЛЛАГЫН БҮРЭН ЭРХ**

23 дугаар зүйл.Засгийн газрын гишүүний бүрэн эрх

23.1.Засгийн газрын гишүүн нь стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

23.1.1.эрхэлсэн асуудлаар стандарт, техникийн зохицуулалтыг боловсруулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих;

23.1.2.салбарын тохирлын үнэлгээний ажлыг хариуцан гүйцэтгэх итгэмжлэгдсэн, мэргэшсэн байгууллагыг энэ хуулийн 25.1-д заасан байгууллагын саналыг үндэслэн томилох.

23.2.Энэ хуулийн 23.1.1-д заасан үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх зорилгоор орон тооны бус салбар, хороог байгуулж болох бөгөөд үйл ажиллагааны зардлыг улсын төсвөөс санхүүжүүлнэ.

23.3.Гадаад худалдааны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн энэ хуулийн 13.4, 14.2-т заасан баримт бичгийг нотолж, Дэлхийн худалдааны байгууллагад Монгол Улсын нэрийн өмнөөс мэдэгдэл гаргана.

23.4.Стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн энэ хуулийн 23.1-д заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэхээс гадна энэ хуулийн 25 дугаар зүйлд заасан байгууллагыг бодлогын удирдлагаар хангана.

24 дүгээр зүйл.Стандартчилал, техникийн зохицуулалтын байгууллагын тогтолцоо

24.1.Стандартчилал, техникийн зохицуулалтын байгууллагын тогтолцоо нь стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, түүний харьяа аймаг, нийслэлийн байгууллагаас бүрдэнэ.

24.2.Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга харьяа нутаг дэвсгэртээ стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангаж, тохирлын үнэлгээний байгууллагын үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлнэ.

25 дугаар зүйл.Стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага

25.1.Стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага төрөөс стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний талаар баримтлах бодлогыг боловсруулах, хэрэгжүүлэх, эрхэлсэн асуудлын хүрээнд мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.

25.2.Стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын даргыг Төрийн албаны тухай хуульд заасны дагуу сонгон шалгаруулж, Засгийн газар томилж, чөлөөлнө.

25.3.Стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

25.3.1.стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний хөтөлбөр, дүрэм, журам, заавар боловсруулах, батлах;

25.3.2.үндэсний стандартыг батлах, бүртгэх, түүний албан ёсны эхийг хадгалах, олон нийтэд мэдээлэх, түгээх;

25.3.3.тохирлын үнэлгээг энэ хуульд заасны дагуу явуулах, эрдэнийн чулууны чанарын улсын хяналт тавих;

25.3.4.хариуцсан асуудлаар олон улсын байгууллагад гишүүнээр элсэх санал гаргах, олон улс, бүс нутаг, гадаад улсын холбогдох байгууллагатай хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх, тохирлын үнэлгээний үр дүнг харилцан хүлээн зөвшөөрөх;



25.3.5.стандартчиллын техникийн хороодыг байгуулах, үйл ажиллагааг зохицуулах, дэмжлэг үзүүлэх;

25.3.6.хариуцсан асуудлаар төлбөртэй ажил, үйлчилгээ эрхлэх, сургалт явуулах;

25.3.7.стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний чиглэлээр шинжлэх ухаан, технологийн судалгаа, шинжилгээ хийх, энэ хуулийн 25.3.6-д заасан ажил, үйлчилгээг аж ахуйн нэгж, байгууллага, төрийн бус байгууллагаар гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлэх;

25.3.8.стандарт, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээтэй холбогдох лавлагаа, мэдээллээр олон улсын байгууллагыг хангах.

25.4.Стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага нь чанартай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгчийг урамшуулах, чанарын талаархи олон нийтийн мэдлэгийг дээшлүүлэх зорилгоор үндэсний чанарын шагнал олгох үйл ажиллагааг зохион байгуулж болно.

26 дугаар зүйл.Аймаг, нийслэлийн стандартчилал, техникийн зохицуулалтын байгууллага

26.1.Аймаг, нийслэлийн стандартчилал, техникийн зохицуулалтын байгууллага дараахь бүрэн эрхтэй:

26.1.1.тохирлын үнэлгээг энэ хуульд заасны дагуу явуулах;

26.1.2.стандарт, техникийн зохицуулалтын улсын мэдээллийн салбар санг ажиллуулах;

26.1.3.иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад стандарт боловсруулах талаар арга зүйн зөвлөгөө өгөх;

26.1.4.энэ хуулийн 25.3.6-д заасан үйл ажиллагааг эрхлэх.

26.2.Аймаг, нийслэлийн стандартчилал, техникийн зохицуулалтын байгууллагын даргыг Төрийн албаны тухай хуульд заасны дагуу сонгон шалгаруулж аймаг, нийслэлийн Засаг даргатай зөвшилцсөний үндсэн дээр стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын дарга томилж, чөлөөлнө.

27 дугаар зүйл.Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага

27.1.Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний талаар дараахь эрхтэй:

27.1.1.бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанарыг дээшлүүлэх чиглэлээр дэвшилтэт стандарт, менежментийн тогтолцоог нэвтрүүлэх, тохирлын үнэлгээнд хамрагдах;

27.1.2.стандарт боловсруулахад оролцох;

27.1.3.стандарт, стандартчиллын хөтөлбөрийн төсөлд санал өгөх.

27.2.Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний талаар дараахь үүрэгтэй:

27.2.1.стандарт, техникийн зохицуулалтад тогтоосон шаардлагын дагуу бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах;

27.2.2.стандартыг боловсруулах, бүтээгдэхүүнийг тохирлын үнэлгээнд хамруулах, түүнтэй холбогдон гарах зардлыг санхүүжүүлэх;

27.2.3.стандарт, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний асуудлаар холбогдох дүрэм, журам, баримт бичиг боловсруулах чиглэлээр ажилтнаа чадавхижуулах.

27.3.Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын боловсруулсан стандартын төсөл нь хууль тогтоомж, техникийн зохицуулалт болон үйлдвэрлэгч, хэрэглэгчийн эрх ашигт харшлаагүй, нийтийн ашиг сонирхол, хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчин, улс орны аюулгүй байдалд хохирол учруулахааргүй байна.

28 дугаар зүйл.Мэдээллийн сан

28.1.Стандарт, техникийн зохицуулалтын улсын мэдээллийн нэгдсэн сан (цаашид “Мэдээллийн сан” гэх)-г бүрдүүлэх, баримт бичгийг бүртгэх, хадгалах, хамгаалах, мэдээлэх, хэвлэх, энэ хуулийн 8.1.1, 8.1.3-т заасан баримт бичгийг борлуулах үйл ажиллагааг стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын Мэдээлэл, лавлагааны төв эрхлэн гүйцэтгэнэ.

28.2.Мэдээллийн санд стандартчиллын баримт бичиг, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний журам, гэрээ хэлэлцээр болон холбогдох техникийн баримт бичгийн албан ёсны эх, эсхүл хуулбар хувийг хадгална.

28.3.Мэдээллийн сан нь цаасан болон цахим хэлбэртэй байна.

28.4.Техникийн зохицуулалтыг мэдээллийн санд байршуулснаас хойш 10 хоногийн дотор олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр нийтэд мэдээлнэ.

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ ТӨРИЙН ХЯНАЛТ, САНХҮҮЖИЛТ

29 дүгээр зүйл.Төрийн хяналт

29.1.Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн төрийн хяналтыг Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлд заасан байгууллага хэрэгжүүлнэ.

29.2.Энэ хуулийн 29.1-д заасан хяналтын байгууллага Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10.9-д зааснаас гадна дараахь хяналтыг хэрэгжүүлнэ:

29.2.1.стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль тогтоомж, техникийн зохицуулалтын хэрэгжилтэд хяналт тавих;

29.2.2.энэ хуулийн 13.2-т заасан бүтээгдэхүүнийг тохирлын үнэлгээнд хамруулсан эсэхэд хяналт тавих.

29.3.Энэ хуулийн 29.1-д заасан хяналтыг хэрэгжүүлэх улсын байцаагч нь стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний чиглэлээр сургалтад хамрагдаж, гэрчилгээ авсан байна.

29.4.Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний төрийн хяналтыг хэрэгжүүлэх эрх бүхий байгууллага нь хяналтын үр дүнг энэ хуулийн 25.1-д заасан байгууллагад жил бүр тайлагнана.

29.5.Энэ хуулийн 29.1-д заасан хяналт нь бүтээгдэхүүнийг зах зээлд нийлүүлснээс хойших үе шатанд хамаарна.

30 дугаар зүйл.Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн үйл ажиллагааны санхүүжилт

30.1.Стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, түүний харьяа аймаг, нийслэлийн

байгууллага, итгэмжлэлийн байгууллагын энэ хуульд заасан бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон зардал, итгэмжлэлийн удирдах зөвлөл, стандартчиллын болон итгэмжлэлийн техникийн хороо, итгэмжлэлийн маргаан шийдвэрлэх комисс, итгэмжлэлийн шинжээчийн үйл ажиллагаатай холбогдсон зардал, олон улсын байгууллагын гишүүний татварыг улсын төсвөөс, энэ хуулийн 25.3.7-д заасан шинжлэх ухаан, технологийн судалгаа, шинжилгээний зардлыг Шинжлэх ухаан, технологийн сангаас тус тус санхүүжүүлнэ.

30.2.Стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн нь Төсвийн тухай хуулийн⁴ 46.2-т заасан журмын дагуу үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогоос стандартчилал, техникийн зохицуулалтын техникийн шинэчлэл, хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлэх зардлыг санхүүжүүлнэ.

30.3.Тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн үйл ажиллагааны санхүүжилт нь энэ хуулийн 30.1-д зааснаас гадна дараахь эх үүсвэрээс бүрдэнэ:

30.3.1.тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн ажил, үйлчилгээний хураамж;

30.3.2.олон улсын байгууллага, хандивлагч орны хандив, тусламж.

30.4.Энэ хуульд заасан төлбөртэй ажил, үйлчилгээний төлбөрийн жишиг хэмжээг стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн тогтооно.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ БУСАД

31 дүгээр зүйл.Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн хууль тогтоомжийг зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

31.1.Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

⁴Төсвийн тухай хууль Төрийн мэдээлэл эмхэтгэлийн 2012 оны 03 дугаарт нийтлэгдсэн.



31.2.Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль⁵, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд⁶ заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

32 дугаар зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

32.1.Энэ хуулийг 2018 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**СТАНДАРТЧИЛАЛ, ТОХИРЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ
ТУХАЙ ХУУЛЬ ХҮЧИНГҮЙ БОЛСОНД ТООЦОХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.2003 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдөр баталсан Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай хуулийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2017 оны 12 дугаар сарын 21-ний өдөр баталсан Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ЗАРИМ
ЗААЛТ ХҮЧИНГҮЙ БОЛСОНД ТООЦОХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.16 дахь заалтыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

⁵Эрүүгийн хууль Төрийн мэдээлэл эмхэтгэлийн 2016 оны 07 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁶Зөрчлийн тухай хууль Төрийн мэдээлэл эмхэтгэлийн 2017 оны 24 дугаарт нийтлэгдсэн.



2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**БОЛОВСРОЛЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ЗАРИМ ХЭСЭГ
ХҮЧИНГҮЙ БОЛСОНД ТООЦОХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Боловсролын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.3 дахь хэсгийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**СТАНДАРТЧИЛАЛ, ТЕХНИКИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ,
ТОХИРЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ИТГЭМЖЛЭЛИЙН ТУХАЙ
ХУУЛИЙГ ДАГАЖ МӨРДӨХ ЖУРМЫН ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.2017 оны 12 дугаар сарын 21-ний өдөр баталсан Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийг дагаж мөрдөхөөс өмнө тухайн үед хүчин төгөлдөр үйлчилж байсан хуулийн дагуу итгэмжлэгдсэн тохирлын үнэлгээний байгууллагад олгосон итгэмжлэлийн гэрчилгээ нь уг гэрчилгээнд заасан хугацаанд хүчин төгөлдөр байна.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД



МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

ГАЗРЫН ТОСНЫ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Газрын тосны бүтээгдэхүүний тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 2.1 дэх хэсгийн “Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай хууль,” гэснийг “Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

ТӨМӨР ЗАМЫН ТЭЭВРИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Төмөр замын тээврийн тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1 дэх хэсгийн “тохирлын үнэлгээний” гэснийг “техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн” гэж, мөн зүйлийн 17.2 дахь хэсгийн “байгууллагын зөвшөөрснөөр” гэснийг “байгууллагад бүртгүүлснээр” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

М.ЭНХБОЛД



МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

ХОТ, СУУРИНЫ УС ХАНГАМЖ, АРИУТГАХ ТАТУУРГЫН АШИГЛАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Хот, суурины ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.2 дахь хэсгийн “Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай хуулийн 6.5-д” гэснийг “Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийн 9.1-д” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

АВТОТЭЭВРИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Автотээврийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“18.1.Автотээврийн хэрэгслийн ашиглалттай холбогдсон үндэсний стандартыг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийн 9.1-д заасны дагуу стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага батална.”

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД



МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**БИЕИЙН ТАМИР, СПОРТЫН ТУХАЙ
ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Биеийн тамир, спортын тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1.2 дахь заалтын “Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай хуулийн 6.5-д” гэснийг “Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийн 9.1-д” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**АХМАД НАСТНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Ахмад настны тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2 дахь хэсгийн “хэмжил зүйн” гэснийг “, техникийн зохицуулалтын” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**МОНГОЛ ХЭЛНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Монгол хэлний тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.2.6 дахь заалтын “Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай



хуулийн 6.5-д” гэснийг “Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийн 9.1-д” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОВСРОЛ, СУРГАЛТЫН
ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.2 дахь хэсгийн “Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай хуулийн 6.5-д” гэснийг “Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийн 9.1-д” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**ЗАХИРГААНЫ ЕРӨНХИЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Захиргааны ерөнхий хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2 дахь хэсгийн “Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай хуулийн 3.1.2-т” гэснийг “Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийн 4.1.2-т” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД



МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

ЗӨРЧЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн 10.25 дугаар зүйлийн гарчгийг “Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль зөрчих” гэж, мөн зүйлийн 4 дэх хэсгийн “Стандарт, тохирлын үнэлгээний төрийн хяналт шалгалтыг” гэснийг “Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн төрийн хяналт шалгалтыг” гэж, мөн зүйлийн 5 дахь хэсгийн “үндэсний стандартыг” гэснийг “техникийн зохицуулалтыг” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн 10.25 дугаар зүйлийн 7.2 дахь хэсгийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

АРХИДАН СОГТУУРАХТАЙ ТЭМЦЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Архидан согтуурахтай тэмцэх тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.6 дахь хэсгийн “худалдааны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн” гэснийг “Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийн 6.1-д заасны дагуу Засгийн газар” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Архидан согтуурахтай тэмцэх тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.8 дахь хэсгийн “стандартчилал,” гэснийг хассугай.



3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**ЗАР СУРТАЛЧИЛГААНЫ ТУХАЙ
ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Зар сурталчилгааны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.6 дахь хэсгийн “чанар, стандартчилал,” гэснийг хассугай.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

**ГЭР БҮЛИЙН ХҮЧИРХИЙЛЭЛТЭЙ ТЭМЦЭХ ТУХАЙ
ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.10 дахь хэсэг, 36 дугаар зүйлийн 36.5 дахь хэсгийн “хэмжил зүйн” гэснийг “, техникийн зохицуулалтын” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД



МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

ОРГАНИК ХҮНСНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Органик хүнсний тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 2.1 дэх хэсгийн “Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай хууль,” гэснийг “Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль,” гэж, 9 дүгээр зүйлийн 9.1 дэх хэсгийн “Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай хуулийн 16.14.2-т” гэснийг “Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийн 13.4-т” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Органик хүнсний тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.4 дэх заалтыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

3 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

ТАРИАЛАНГИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Тариалангийн тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.3 дахь хэсгийн “Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай хуульд” гэснийг “Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуульд” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

М.ЭНХБОЛД



МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ГАРАЛТАЙ БАРАА, ТҮҮХИЙ ЭДИЙН БИРЖИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2 дахь хэсгийн “чанарын” гэснийг “техникийн зохицуулалтын” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

УЛСЫН ТЭМДЭГГИЙН ХУРААМЖИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Улсын тэмдэгтийн хураамжийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.34 дэх заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“5.1.34.Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийн 12.3-т заасан стандартыг бүртгэх;”

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

ТӨРИЙН АЛБАНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Төрийн албаны тухай хуулийн 36 дугаар зүйлийн 36.3 дахь хэсгийн “Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай хуульд”



гэснийг “Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуульд” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсгийн “стандартчилал, хэмжил зүйн асуудал;” гэсний дараа “-тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн асуудал;” гэж нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.6 дахь хэсгийн “хэмжил зүйн” гэснийг “техникийн зохицуулалтын” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД



МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2017 оны 12 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Дугаар 87

Улаанбаатар
хот

Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай

Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийг баталсантай холбогдуулан Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Дараахь арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /У.Хүрэлсүх/-т даалгасугай:

1/хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа үндэсний стандартын баримт бичгийн үзлэгийг зохион байгуулж, хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчин, бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэлийн аюулгүй байдлыг хангах, нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалахад чиглэсэн техникийн зохицуулалтын баримт бичгийг боловсруулж, батлах;

2/Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуульд заасан дүрэм, журмыг 2018 оны 3 дугаар улиралд багтаан шинээр болон шинэчлэн батлах;

3/итгэмжлэлийн байгууллагын харьяалал өөрчлөгдсөнтэй холбогдуулан байгууллагын бүтэц, орон тоог хянаж зохицуулан, түүний хэвийн ажиллах нөхцөлийг хангах зохион байгуулалтын бэлтгэл арга хэмжээг авах.

2.Энэ тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хороо /Д.Дамба-Очир/-нд үүрэг болгосугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД



МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЦЭЦИЙН ДҮГНЭЛТ

2018 оны 01 дүгээр
сарын 31-ний өдөр

Дугаар 01

Улаанбаатар
хот

Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалт Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн эсэх маргааныг хянан шийдвэрлэсэн тухай

Үндсэн хуулийн цэцийн хуралдааны
танхим 12.00 цаг.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн дунд суудлын хуралдааныг Үндсэн хуулийн цэцийн дарга Д.Одбаяр даргалж, Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүн Т.Лхагваа /илтгэгч/, Н.Чинбат, Д.Наранчимэг, Д.Солонго нарын бүрэлдэхүүнтэй, хуралдааны нарийн бичгийн даргаар Ц.Долгормааг оролцуулан Үндсэн хуулийн цэцийн хуралдааны танхимд нээлттэй хийв.

Үндсэн хуулийн цэцийн дунд суудлын хуралдаанд мэдээлэл гаргагч, иргэн Н.Түмэнбаяр болон Монгол Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч, Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Энх-Амгалан нар оролцов.

Үндсэн хуулийн цэцийн дунд суудлын хуралдаанаар Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1 дэх хэсэгт “Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нь зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан бүрэн эрхээс гадна дараахь тодорхой бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ.” гээд 12.1.5 дахь заалтад “дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох;” гэж хуульчилсан нь Үндсэн хуулийн Хорьдугаар зүйлд “Монгол Улсын Их Хурал бол төрийн эрх барих дээд байгууллага мөн бөгөөд хууль тогтоох эрх мэдлийг гагцхүү Улсын Их Хуралд хадгална.” гэж заасныг зөрчсөн эсэх тухай маргааныг хянан хэлэлцэв.

Нэг. Нийслэлийн Сүхбаатар дүүргийн 16 дугаар хорооны оршин суугч, иргэн Н.Түмэнбаяраас Үндсэн хуулийн цэцэд хандан дараах агуулга бүхий мэдээллийг ирүүлжээ. Үүнд:

“Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1 дэх хэсэгт “Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нь зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан бүрэн эрхээс гадна дараахь тодорхой бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:” гээд 12.1.5 дахь заалтад “дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох,” гэж заасан нь Үндсэн хуулийн Хорьдугаар зүйлийг зөрчсөн гэж үзэж байна.

Учир нь тус хуулийн 12 дугаар зүйл агуулгын хувьд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тодорхой 6 бүрэн эрхийг тогтоосон. Гэвч 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалтад “дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох;” гэж заасан байгаа нь үгийн шууд утга болон логикийн хувьд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч “... хуулиар тогтоох” буюу “хууль тогтоох” эрхтэй мэт ойлгогдож байна.

Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.1-12.1.4, 12.1.6 дахь заалтад Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрхийг “*мэдүүлэх, чиглэл өгөх, дүрмүүдийг батлах, цэргийн дайчилгааг зарлах*” гэж маш тодорхой буюу монгол хэлний үйлт нэрийн “х”-гээр төгсгөж заасан нь 12.1 дэх хэсэгт “...Үндсэн хуульд заасан бүрэн эрхээс гадна дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:” гэсэнтэй утга агуулгын хувьд шууд уялдаж байгаа боловч 12.1.5 дахь заалтад мөн л монгол хэлний үйлт нэрийн “х”- гээр төгсгөж “... хуулиар тогтоох” гэж заасан байгаа нь утга агуулгаараа Монгол Улсын Ерөнхийлөгч өөрийнхөө бүрэн эрхийг өөрөө “хуулиар тогтоох”-оор ойлгогдож байна. Монгол Улсын хууль нь орчин цагийн монгол хэлний хэм хэмжээний дагуу найруулан бичих зүй тогтлын дүрмийг баримтлан боловсруулагдаж, энгийн шууд утгаараа Монголын ард түмэнд ойлгогдохоор хэл зүйн найруулгатай байх ёстой.

Дайны байдлын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1.5-13.1.8 дахь заалтад дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг туйлын тодорхой нэрлэн заасаар атал 2016 оны Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалтад дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг “хуулиар тогтоох” хэмээн оруулсан нь энэхүү эрх зүйн харилцаа нь тодорхой хуулийн зохицуулалт



байхгүй, эсвэл өмнө батлагдан гарсан Дайны байдлын тухай хуулиар зохицуулагдаагүй, ирээдүйд зохицуулах харилцаа мэтээр ойлгогдохоор найруулагдсан нь хууль зүйн техникийн хувьд алдаатай байна.

Хоёрдугаарт, Улс орныг батлан хамгаалах тухай хуулиуд нь үндэсний аюулгүй байдлын нэн чухал баталгаануудын нэг бөгөөд аюулгүй байдлын орчин өөрчлөгдөж, болзошгүй аюул тулгарсан нөхцөлд хуулиудын заалтууд нь хэрэгжиж эхэлдэг онцлогтой тул тухайн гэнэтийн нөхцөл байдалд иргэн бүрт хоёрдмол утгагүйгээр шууд ойлгогдохоор байх нь чухал юм. Дайны байдлын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1.5-13.1.8 дахь заалтад Дайны байдлын үед Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрхийг тодорхой тогтоож өгсөн байгаа тул Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалтыг хүчингүй болгосноор эрх зүйн хийдэл гарахгүй юм.

Иймд Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорьдугаар зүйлийг зөрчсөн Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалтыг хүчингүй болгож өгнө үү.” гэжээ.

Хоёр. Монгол Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч, Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Энх-Амгалан Үндсэн хуулийн цэцэд ирүүлсэн тайлбартаа:

“Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалтад “дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох;” гэж заасан нь Үндсэн хуулийн Хорьдугаар зүйлд “Монгол Улсын Их Хурал бол төрийн эрх барих дээд байгууллага мөн бөгөөд хууль тогтоох эрх мэдлийг гагцхүү Улсын Их Хуралд хадгална” гэж заасныг хууль зүйн хувьд илүү бататгаж өгсөн заалт гэж үзэж байна. Учир нь Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1 дэх заалтад “хууль батлах, нэмэлт, өөрчлөлт оруулах” онцгой бүрэн эрх зөвхөн Улсын Их Хуралд хадгалагдах бөгөөд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч хууль санаачлах субъект боловч хууль батлах субъект биш юм. Түүнчлэн, Үндсэн хуулийн Гучин гуравдугаар зүйлийн 4 дэх хэсэгт “Ерөнхийлөгчид тодорхой бүрэн эрхийг зөвхөн хуулиар олгож болно.” гэж заасан нь Ерөнхийлөгчид ямар ч нөхцөлд зөвхөн Улсын Их Хурлаас хуулиар олгосон тодорхой бүрэн эрхээс бусад бүрэн эрхийг олгохгүй бөгөөд Ерөнхийлөгч ч өөрөө өөртөө бүрэн эрх олгох эрхгүйг тодруулсан болно.

Иймд дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд хууль тогтоох буюу батлах бүрэн эрх Улсын Их Хуралд хадгалагдах бөгөөд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагч дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд өөрөө хууль тогтоох эрх эдлэхгүй болно.

Хуулийг тайлбарлахад хууль тогтоогчийн тухайн үеийн хүсэл зоригийг харгалзан үзэх, эсхүл хуулийн нэр томъёог шууд үгийн утга, зүйгээр нь тайлбарлах зэрэг аргыг хэрэглэдэг бөгөөд Үндсэн хуулийн Гучин гуравдугаар зүйлийн 4 дэх хэсэгт “Ерөнхийлөгчид тодорхой бүрэн эрхийг зөвхөн хуулиар олгож болно.” гэж заасны дагуу Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нь зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд хэрэгжүүлэх тодорхой бүрэн эрхийг нэг бүрчлэн заасан. Үүнээс үзэхэд Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалтад “дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох;” гэж заасан нь хууль тогтоогчийн хүсэл зориг нь Ерөнхийлөгчид шууд хууль тогтоох эрхийг олгоогүй бөгөөд харин тухайн нөхцөл байдалд хуулиар тогтоосон болон Улсын Их Хурлаар батлах хуулиар олгосон тодорхой бүрэн эрхийг Ерөнхийлөгч хэрэгжүүлэхээр тодотгосон болно. Иймд хууль тогтоогчийн хүсэл зориг нь Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалт нь Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорьдугаар зүйлийг зөрчөөгүй гэж үзэж байна.

Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалтыг хүчингүй болгосноор хууль зүйн хийдэл үүснэ. Учир нь хууль зүй болон цэргийн нэр томъёоны хувьд дайн бүхий байдал, дайны байдал нь тус тусдаа өөр ойлголт бөгөөд Дайн бүхий байдлын тухай хуульд дайн бүхий байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч буюу зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх тодорхой бүрэн эрхийг хуульчлаагүй байдаг. Харин Дайны байдлын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч буюу зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх тодорхой бүрэн эрхийг нэг бүрчлэн бус, тоочсон хэлбэрээр хуульчилсан. Учир нь Дайны байдлын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.2 дахь хэсэгт “Монгол Улсын Ерөнхийлөгч хуульд заасан бусад бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ.” гэж заасан нь тухайн нөхцөл байдалд нийцүүлэн Ерөнхийлөгчид тодорхой бүрэн эрхийг Улсын Их Хурал хуулиар тогтоож өгөх боломжийг бий болгосон.



Үүнээс үзэхэд Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалт нь Дайн бүхий байдлын тухай болон Дайны байдлын тухай хуулиудтай нягт уялдаа холбоотой бөгөөд эдгээр хуультай давхцаж, зөрчилдөөгүй байна.

Нөгөө талаар, Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалт нь Үндсэн хуулийн Хорьдугаар зүйлтэй утга, агуулгын хувьд холбоотой бөгөөд дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох бүрэн эрх нь Үндсэн хуульд заасны дагуу Монгол Улсын Их Хуралд хэвээр хадгалагдах эрх зүйн зохицуулалтыг хөндөөгүй болно.

Өөрөөр хэлбэл, утга, агуулгын хувьд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох асуудлыг Улсын Их Хуралд хандан шийдвэрлүүлэх бүрэн эрхтэй. Үндсэн хуулийн Хорьдугаар зүйлд “Монгол Улсын Их Хурал бол төрийн эрх барих дээд байгууллага мөн бөгөөд хууль тогтоох эрх мэдлийг гагцхүү Улсын Их Хуралд хадгална.” гэж заасан нь дайны болон дайн бүхий байдлын үед ч Улсын Их Хурал өөрийн онцгой бүрэн эрх болох хууль тогтоох бүрэн эрхийг хадгалан хэрэгжүүлэх болно.

Дээр дурдсан тайлбараас дүгнэхэд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дайн бүхий болон дайны байдлын үед бүрэн эрхийнхээ хүрээнд хэрэгжүүлэх тодорхой бүрэн эрхийг хуулиар тодорхой зааж өгсөн тул иргэний мэдээлэлд дурдсанчлан Ерөнхийлөгч өөрөө өөртөө хууль тогтоох гэсэн агуулгыг илэрхийлээгүй юм.

Иймд Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1 дэх хэсэгт “Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нь зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан бүрэн эрхээс гадна дараахь тодорхой бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:” гээд 12.1.5 дахь заалтад “дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох;” гэж хуульчилсан нь Үндсэн хуулийн Хорьдугаар зүйлийг зөрчөөгүй болно.” гэжээ.

Гурав. Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүний 2017 оны 107 дугаар тогтоолын дагуу шинжээчээр томилогдсон Монгол Улсын Шинжлэх Ухааны Академийн Хэл зохиолын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн тэргүүлэх ажилтан, Академч Л.Болд дүгнэлтдээ:

“Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлд Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрхүүдийн дөрвөн зүйлийг Ерөнхийлөгч өөрөө гүйцэтгэхээр тогтоожээ. Үүнд:

- 12.1.2 батлан хамгаалахад зайлшгүй шаардагдах нөөцийг бүрдүүлэх, зэвсэг, техникийг шинэчлэх төсвийг шийдвэрлэх талаар Засгийн газарт чиглэл өгөх;
- 12.1.3 батлан хамгаалах бодлого, үйл ажиллагааны хэрэгжилтийн талаар батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний мэдээллийг сонсож, түүний дагуу авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хүрээнд Засгийн газарт чиглэл өгөх;
- 12.1.4 цэргийн нийтлэг дүрмийг батлах.

Эдгээр заалтад дурдсан үйлийг бусдаар биш өөрөөр бүр тодруулбал, Монгол Улсын Ерөнхийлөгч өөрөө гүйцэтгэх тул үйл үгийг нь анхны хэлбэрээр нь хэрэглэсэн байна. Гэтэл 12.1.1 дэх заалтад “батлан хамгаалах бодлогын үндсийг Засгийн газартай зөвшилцөн тодорхойлж Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;”, 12.1.5 дахь заалтад “дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох;” гэж заасан байгаа нь Ерөнхийлөгч уг үйлийг өөрөө биш харин төр Ерөнхийлөгчөөр гүйцэтгүүлэх гэсэн санаа юм. Өөрөөр хэлбэл, 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалт нь “дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын Зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрх”-ийг, “... хууль тогтоох эрх мэдлийг гагцхүү Улсын Их Хуралд хадгалагдана” гэж заасны дагуу “хуулиар тогтоож” өгнө гэсэн утга тодорхой ойлгогдож байна. Эш татсан заалтад дурдсан хууль гэдэг үг нь үйлдэхийн тийн ялгалаар хувирч /хуулиар/ буй нь уг үйлийг /тогтоох/ гүйцэтгэх зэвсгийг зааж буй бөгөөд сүхээр мод хагалах, цээжээр тоо бодох, өөрийн унаагаар очсон гэх мэттэй адил юм. Энэ бүх учирлалаас үндэслэн үзвэл Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1 дэх заалтад “хууль батлах, нэмэлт, өөрчлөлт оруулах” онцгой бүрэн эрх зөвхөн Улсын Их Хуралд хадгалагдах бөгөөд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч хууль санаачлах



субъект мөн боловч хууль батлах субъект биш юм. Түүнчлэн, Үндсэн хуулийн Гучин гуравдугаар зүйлийн 4 дэх хэсэгт “Ерөнхийлөгчид тодорхой бүрэн эрхийг зөвхөн хуулиар олгож болно.” гэж заасан нь Ерөнхийлөгчид ямар ч нөхцөлд зөвхөн Улсын Их Хурлаас хуулиар олгосон тодорхой бүрэн эрхээс бусад эрхийг олгохгүй бөгөөд Ерөнхийлөгч ч өөрөө өөртөө бүрэн эрх олгох эрхгүйг тодруулсан болно. Иймд Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалтыг “дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Дайны байдлын тухай хуульд заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэх,” гэж засварлах боломжгүй гэж үзэж байна.” гэжээ.

Дөрөв. Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүний 2017 оны 108 дугаар тогтоолын дагуу шинжээчээр томилогдсон Монгол Улсын Их Сургуулийн Хууль зүйн сургуулийн дэд захирал, доктор, профессор А.Бямбажаргал дүгнэлтдээ:

“Цэцийн гишүүний 2017 оны 108 дугаар тогтоолд дараах хоёр асуудлаар дүгнэлт гарган ирүүлэхийг хүссэн байх бөгөөд (1) Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1 дэх хэсэгт “Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нь зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан бүрэн эрхээс гадна дараахь тодорхой бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ” гээд мөн хэсгийн 12.1.5 дахь заалтад “дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох” гэж заасан нь хууль зүйн техникийн хувьд дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох” гэж заасан нь хууль зүйн техникийн хувьд дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Ерөнхийлөгч хууль тогтоох бүрэн эрхийг хязгаартайгаар олгосон агуулгыг илэрхийлж буй эсэх; мөн (2) Парламентын засаглалтай улсын “хууль тогтоох” эрх мэдлийг Ерөнхийлөгчид шилжүүлэх боломжийн талаарх онолын үндэслэл, хязгаарлалт хэмээсэн болно. Шинжээчийн хувьд дээрх асуултуудыг тус бүрд нь дараах байдлаар дүгнэн үзэж байна.

Нэгдүгээр асуудлын хүрээнд:

1. Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хууль(шинэчилсэн найруулга)-ийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалтын дагуу дайны

болон дайн бүхий байдлын үед Ерөнхийлөгч нь зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувиар хууль тогтоох эрх мэдлийг бүрэн эдлэх агуулгыг илэрхийлж байна.

2. Хууль зүйн хувьд уг зохицуулалтад зэрэгцсэн хоёр гипотез буюу нөхцөл тогтоосон нь зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хууль тогтоох эрх нь аль аль тохиолдолд хамаарахаар болжээ. Уг заалтын дагуу нэг, дайн бүхий байдал болон хоёр, дайны байдал гэх ялгаатай нөхцөл байдалд ижил хэлбэрээр хууль тогтоох хэрэгжих боломжтой байна. Дээрх агуулгаас үзвэл Ерөнхийлөгч нь зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувиар дайны болон дайн бүхий байдлын үед хуулиар өөрийн эрх хэмжээнд хамаарах асуудлаар хууль тогтоож болох бүрэн эрхийг хуулиар шилжүүлэн авсан гэж дүгнэж болно.

3. Энэхүү зохицуулалттай холбогдох чухал заалт нь 12.1 дэх хэсэг юм. Уг зүйлд “Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нь зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан бүрэн эрхээс гадна дараах тодорхой бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ” гэж заасан. Дээрх заалтад туйлын тодорхой тусгагдсан нэгэн гипотез нь уг эрх нь Монгол Улсын Ерөнхийлөгч эдлэх бүрэн эрх бус харин зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн эдлэх бүрэн эрхийн талаарх зохицуулалт болох нь харагдаж байна.

4. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Гучин гуравдугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт “Ерөнхийлөгч Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагч байна” хэмээн заасан. Үүнээс үзвэл манай улсын хувьд Ерөнхийлөгчөөс өөр ямар ч субъект зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн чиг үүргийг хэрэгжүүлэхгүй юм. Түүнчлэн, Үндсэн хуулийн дээрх заалтаас гадна ердийн хуулийн хүрээнд мөн зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд эдэлж болох онцгой эрхийг нарийвчлан зохицуулжээ. Тухайлбал, 1998 оны Дайны байдлын тухай Монгол Улсын хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.2 дахь хэсэгт “Дайны байдлын үеийн онцгой нөхцөл байдлаас шалтгаалан Монгол Улсын Их Хурал шаардлагатай гэж үзвэл зарим бүрэн эрхээ Монгол Улсын Ерөнхийлөгчид шилжүүлж болно” хэмээн заасан нь дээрх зохицуулалтаас Үндсэн хуулийн заалтын утга санааг дэлгэрүүлэн зохицуулсан болохыг илтгэнэ.



Хоёрдугаар асуултын хүрээнд:

1. Эрх зүйн онолын дагуу түүний нэгэн дэд институц болох эрх шилжүүлэх (delegation of power) буюу төрийн байгууллага, албан тушаалтан хуульд заасны дагуу зарим бүрэн эрхээ хууль, гэрээний үндсэн дээр шилжүүлэх боломжтой байдаг. Үндсэн хуулийн эрх зүйн онолын ёсоор эрх шилжүүлэх боломжтой байдаг. Үндсэн хуулийн эрх зүйн онол ёсоор эрх шилжүүлэх асуудал нь аливаа субъект (албан тушаалтан болон байгууллага) өөрийн эрх хэмжээнд хамаарах бүрэн эрхийг бусад субъектэд шилжүүлэх агуулгаар ойлгогдоно. Гэвч ийнхүү эрхээ шилжүүлэх процедур нь гагцхүү хуульд заасны дараагаар хэрэгжиж хүчин төгөлдөр байх боломжтой. Өөрөөр хэлбэл, эрх шилжүүлэх хэлбэр нь хууль байж хуулиар заагаагүй аливаа бүрэн эрх шилжүүлэх үйл ажиллагаа хүчин төгөлдөр бус бөгөөд хууль ёсоор хүлээн зөвшөөрөгдөж (легитим) чадахгүйд хүрэх юм.

2. Үндсэн хуульт ёсны үүднээс эрх шилжүүлэх ойлголт төрийн эрх мэдлийн хуваарилалтын цар хүрээгээр хязгаарлагдана хэмээн үздэг. Энэ нь эрх мэдлүүд өөр хоорондоо шилжихгүй буюу хууль тогтоох эрх мэдэл гүйцэтгэх болон шүүх эрх мэдэлд шилжих боломжгүй гэх хязгаарлалт юм. Гэвч онцгой тохиолдолд уг эрх тодорхой хязгаарлалтын хүрээнд шилжих нь төрийн эрх мэдэл хуваарилалтын сонгодог зарчмыг үл хөндөнө. Өөрөөр хэлбэл, онцгой хэмээх нөхцөл нь чухам ямар байдал үүссэн байх вэ гэдгээс шууд хамаарна.

Тэгвэл эрх шилжих, түүн дотроо хууль тогтоох эрх мэдэл шилжиж болохуйц онцгой нөхцөлд тухайн улсын үндэсний аюулгүй байдал, үндсэн хуулийн байгуулалд ноцтой эрсдэл бий болсон гэх агуулгаар цөөнгүй гадаад улсуудын үндсэн хуульд заасан байна. Түүний сонгодог жишээ нь дайны байдал буюу үндэсний аюулгүй байдлын хүрээнд хойшлуулшгүй нөхцөл үүсэхэд тэрхүү орчинд тохирсон тусгай хууль батлан гаргах асуудал үүнд хамаарч байна. Өөрөөр хэлбэл, хууль батлах ердийн журам энэ тохиолдолд үл хамаарна. Энэ хүрээнд эрх зүйн харилцан адилгүй ялгаа бүхий хоёр агуулгаар уг асуудлыг гадаад улсууд шийдвэрлэсэн байна. (1) Эрх шилжүүлэх буюу дийлэнх тохиолдолд тухайн улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчид шаардлагатай бол хууль тогтоох эрх шилжиж болох арга зам (АНУ, Австрали, Польш зэрэг цөөнгүй орон үүнд хамаарна), (2) Хууль тогтоох эрх мэдлийг өргөжүүлэх буюу дайны үед төрийн удирдлага хэрэгжүүлэх субъект болох тодорхой институцийн эрхийг хууль тогтоох

хэлбэрээр өргөжүүлэн зохион байгуулах байдлаар хэрэгжиж байна. Тухайлбал: ХБНГУ-ын Үндсэн хуулийн “10 А” дугаар Үндэсний аюулгүй байдал гэх бүлэгт онцгой нөхцөл буюу үндэсний аюулгүй байдалд заналхийлсэн нөхцөл бий болсон хууль тогтоох эрх мэдэл хамтарсан хороо буюу парламентын дээд, доод танхимаас бүрдсэн институцэд шилжихээр зохицуулсан.

3. Хэдийгээр онцгой буюу улсын батлан хамгаалах хүрээнд хууль тогтоох бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэх эрх хэмжээ дан ганц парламентад бус бусад субьектэд шилжих замаар шинээр хууль батлах эрхийг хууль тогтоогчоос өөр субьект хэрэгжүүлэх тохиолдолд тэд бүхий л хуулийг дангаар батлан гаргах боломжгүй хэмээх хязгаарлалт мөн үйлчилж байна. Өөрөөр хэлбэл, улсыг батлан хамгаалах хүрээнд хууль тогтоох эрх мэдлийг шилжүүлэх (delegation legislative power) болон хууль тогтоох эрх мэдлийг өргөтгөх (extend legislative power) замаар хууль тогтоох үед дараах нийтлэг хязгаарлалтууд тавигдаж байна. Үүнд:

а/ Хууль тогтоох эрх мэдлийг шилжүүлэн авсан (delegation legislative power) болон хууль тогтоох эрх хэмжээ нь өргөтгөгдсөн (extend legislative power) субьект (институц)-ын хувьд аливаа хэлбэрээр Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах болон түүний үйлчлэлийг хэсэгчлэн болон бүхэлд нь зогсоох, хүчингүй болгох хууль батлахгүй байх;

б/ Иргэний Үндсэн эрх, хүний эрхэм чанарыг хязгаарласан шинжтэй хууль батлан гаргахгүй байх;

в/ Шинээр улсын хил тогтоох, өөрчлөх тухай хууль тогтоохгүй байх;

г/ Өөртөө засан тогтнох эрх олгох байдлаар улсын бүрэн бүтэн байдалд халдсан шинж бүхий хууль тогтоохгүй байх зэрэг нь нийтлэг хязгаарлалт байх бөгөөд улс орон бүр өөрийн онцлогоос хамааран Үндсэн хуулийн үл өөрчлөгдөх хэсгийг хөндөхгүй байх зэрэг тусгай хязгаарлалт тогтоож байна.

4. Гадаад орнуудын жишгээс харвал зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийг (commander in cheif) засаглалын хэлбэрээр үл хамааран нийтлэг байдлаар тухайн улсын ерөнхийлөгч (АНУ, ХБНГУ, Чех, Франц,



Польш, Словени зэрэг) болон засгийн газрын тэргүүн (ХБНГУ-ын холбооны канцлер, Дани, Канад, ОХУ зэрэг) хэрэгжүүлэхээр тогтоосон байна. Энэ нь дайн зэрэг онцгой нөхцөл байдалд батлан хамгаалах үйл ажиллагааг шуурхай, үр дүнтэйгээр зохион байгуулах, төрийн үйл ажиллагааг нэгтгэн удирдах давуу талтай байдаг хэмээн үзэж байна.

5. Манай тохиолдлын хувьд дайны болон дайн бүхий байдлын аль ч нөхцөлд Ерөнхийлөгчид хууль тогтоох эрх мэдэл шилжих боломжтой мэт зохицуулсан буйг анхаарах хэрэгтэй бөгөөд эрх зүйн үр дагаврын хувьд дээрх хоёр нөхцөл байдал ялгаатай байхаар одоо хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хуульд тусгасан. Тэгвэл дайн бүхий байдалд чухам уг эрх хэмжээ буюу хууль тогтоох эрх мэдлийг шилжүүлэх, түүний эрхийг өргөтгөн эдлүүлэх боломж гадаад улсуудын эрх зүйн зохицуулалтад нарийвчлан зохицуулагдаагүй болох нь харьцуулсан судалгаанаас харагдаж буйг дурдах нь зүйтэй хэмээн дүгнэж байна.” гэжээ.

ҮНДЭСЛЭЛ:

1. Монгол Улсын Их Хурлаас 2016 оны 9 дүгээр сарын 01-ний өдөр баталсан Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1 дэх хэсэгт “Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нь зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан бүрэн эрхээс гадна дараахь тодорхой бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ.” гээд 12.1.5 дахь заалтад “дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох;” гэж заасан байна. Уг заалт нь Монгол Улсын Ерөнхийлөгч дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан үед зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийнхаа хувьд хэрэгжүүлэх өөрийн бүрэн эрхийн талаар хууль тогтоох эрхийг эдлэх агуулгыг илэрхийлж байна.

2. Монгол Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийн тайлбараас үзэхэд дээрх зохицуулалтыг хэлэлцэн баталсан хууль тогтоогчийн хүсэл зориг нь “Ерөнхийлөгчид шууд хууль тогтоох эрхийг олгоогүй бөгөөд харин тухайн нөхцөл байдалд хуулиар тогтоосон болон Улсын Их Хурлаар батлах хуулиар олгосон тодорхой бүрэн эрхийг Ерөнхийлөгч хэрэгжүүлэхээр тодотгох”-д чиглэгдсэн байжээ.

Гэтэл Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар

зүйлийн 12.1.5 дахь заалт нь хэл зүйн хувьд хууль тогтоогчийн хүсэл зоригоос өөрөөр ойлгогдохоор хуульчлагдсан нь хууль тогтоох эрх мэдлийг гагцхүү Улсын Их Хуралд хадгална гэсэн Үндсэн хуулийн Хорьдугаар зүйлийг зөрчсөн гэж үзэхэд хүргэж байна.

3. Мөн Улсын Их Хурлаас 1998 оны 5 дугаар сарын 15-ны өдөр баталсан Дайны байдлын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.2 дахь хэсэгт “Дайны байдлын үеийн онцгой нөхцөл байдлаас шалтгаалан Монгол Улсын Их Хурал шаардлагатай гэж үзвэл зарим бүрэн эрхээ Монгол Улсын Ерөнхийлөгчид шилжүүлж болно.” хэмээн хуульчилсан зэрэгтэй уялдуулан уг зохицуулалтыг хууль тогтоогчоос боловсронгуй болгох, тодотгон хуульчлах боломжтой байгааг дурдах нь зүйтэй байна.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Жаран дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэг, Жаран зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн 1 дэх заалт, Үндсэн хуулийн цэцэд маргаан хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тухай хуулийн 31, 32 дугаар зүйлийг удирдлага болгон

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН НЭРИЙН ӨМНӨӨС ДҮГНЭЛТ ГАРГАХ нь:

1. Монгол Улсын Их Хурлаас 2016 оны 9 дүгээр сарын 01-ний өдөр баталсан Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалтад “дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох,” гэж хуульчилсан нь Үндсэн хуулийн Хорьдугаар зүйлийн “Монгол Улсын Их Хурал бол төрийн эрх барих дээд байгууллага мөн бөгөөд хууль тогтоох эрх мэдлийг гагцхүү Улсын Их Хуралд хадгална.” гэснийг зөрчсөн байна.

2. Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.5 дахь заалтад “дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох,” гэж заасныг Үндсэн хуулийн цэцэд маргаан хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тухай хуулийн 32 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэгт заасны дагуу 2018 оны 1 дүгээр сарын 31-ний өдрөөс эхлэн түдгэлзүүлсүгэй.



3. Энэхүү дүгнэлтийг Үндсэн хуулийн цэцэд маргаан хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тухай хуулийн 36 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу хүлээн авснаас хойш 15 хоногийн дотор хэлэлцэж, хариу ирүүлэхийг Монгол Улсын Их Хуралд уламжилсугай.

ДАРГАЛАГЧ

Д.ОДБАЯР

ГИШҮҮД

**Т.ЛХАГВАА
Н.ЧИНБАТ
Д.НАРАНЧИМЭГ
Д.СОЛОНГО**

Хаяг:

“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакц,
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот
И-мэйл: turiin_medeel@parliament.mn

Утас: 262420

Хэвлэлийн хуудас: 2.75

Индекс: 200003